

Két csodateremtő: Ütő és Ács

A trubadúrral hajtanak fejet Verdi előtt

Ütő Endre rendezésében két remekmű kerül színre a Nádasdy-kastélyban. Tegnap volt A trubadúr premierje: de július 29-én és augusztus 1-jén is műsorra tűzik. Augusztus 10-én Kodály daljátékát mutatják be.

■ Zágoni Erzsébet írása

A késői romantika egyik szép kastélyépülete a nádasdladányi, amely az angol Tudor-kor világát idéző, tornyos, oromzatos elemekkel van „megbolondítva”. Felújított felén alakították ki a színpadot és a nézőteret. Ütő Endre „Kastély és parasztház” kulturális programsorozatában tavaly a Bánk bánt mutatta be, az idén pedig A trubadúrt és a Hány Jánost rendezte a különleges hangulatú miliőben, amely évről évre szépül. Lelki szemünkkel már el tudjuk képzelni, milyen lesz, ha teljes pompájában láthatjuk az épületet és a hatalmas parkot. Igaza van Ütő Endrének, ezt a helyet az isten is nyári színháznak teremtette, s az opera különösen otthon érzi magát a kastélyban.

Ütő Endre és barátai A trubadúrral megemelik kalapjukat az operairodalom egyik legnagyobb mestere, Verdi előtt, halálának 100. évfordulója alkalmából. A zseniális zeneszerző parasztfiúként indult útjára. Amikor a milánói zeneakadémiára jelentkezett, a professzor urak elutasították. A saját lábára állt, kenyérkeresés közben tanult. Hamarosan meglepte a világot a Nabuccoval, majd a Rigolettoval, a Traviatával. Nem véletlenül nevezték őt a forradalom zeneköltőjének. Az öreg mester a monumentális olasz zenedráma, a Don Carlos és az Aida megteremtése után még mindig új utakat keresett és talált az Othelloban, a Falstaffban.

A trubadúrt 1835. január 13-án Rómában mutatták be. Szó-

vegét Salvatore Cammarando írta. Mai szemmel, füllel bonyolult, banális, romantikus történet, de Verdi zseniális zenéje a remekművek sorába emelte. A vadromantikus mese leegyszerűsített cselekménye: két fiatalember, akikről később kiderül, hogy testvérek, ugyanabba a nőbe szeretnek bele, s akaratlanul szereplői lesznek egy gyilkosságnak elkövetőként és áldozatként. A gyilkos tette után tudja meg, hogy akit megölt, a testvére volt...

A főpróbán néztem meg az előadást, noha tudtam, még nincs készen. Ám a főpróbának is van varázsa, ott mutatkozik meg igazán a műhelymunka, az építkezés. Ott olyan dolgok történnek, amelyek az igazi előadásokon már nem fordulhatnak elő. Például hallhattam a karmester, Ács János hangját, amikor előénekel, remek hangja

Aki átkel az M7-es és a falvak közművesítése miatti akadályokon, Ütő mestertől és az opera csillagaitól jutalmat kap.

van. Volt korrepetítor, sűgő, zenigazgató, művészeti vezető, több mint 20 éves színházi tapasztalata van. Nem véletlenül „szeretett bele” a három tenor és Cura. Pekingbe, a császári palotába és Hongkongba ő kísérte el Pitti Katalint és José Curat...

Ütő Endrét is csak a főpróbán látni a színpadon, amint a műtűjék mögött rendezői utasításokat suttog. Barátaival, csapatával hallatlanul sokat dolgozott, hogy ez a nagyszabású vállalkozás létrejöhesse, méghozzá olyan operacsillagokkal, akik a Magyar Állami Operaházban is ritkán, vagy soha nem kerülnek egy színpadra. A Manrico szerepét éneklő olasz Vincenzo Sansot, az Olaszországban élő Ács János invitálta erre a produkcióra. Pitti Katalint is ő biztatta Leonóra szerepére, eddig ugyanis még egyszer sem volt hozzá szerencséje a művésznőnek. Luna gróf, azaz Anatolij Fokanov, az Azucéna szerepét éneklő, játszó Wiedermann Bernadette, Ferrando, azaz Szvétek László, Gabrieli-Kiss József, aki Ruiz szerepét kapta és Tökési Emese, aki Inezt éneklő – mind remek énekes. Gyönyörűségesen szól Leonóra szopránja és Azucéna mezosopránja. Luna baritonja, Manrico tenorja, Ferrando basszusa és a többiek valamennyien – beleértve a Nemzeti Énekkart és a Failoni zenekart – megérdemlik, hogy elmenjünk értük a „világ végére”. Aki az M7-esen indul el Nádasdladányba és átkel a falvak közművesítése miatti akadályokon, el fogja felelni bosszúságát, mert melengetően szép élmények részese lesz.

A trubadúr bonyolult, banális, romantikus történet, Verdi zenéje tette halhatatlanná. Szép melódiák, áriák, gyűjtő ritmusok, a cigánykórus feledhetetlen dallamai... – zenei csodabirodalomba vezetik a közönséget az opera csillagai

Fotó: Lázár Lívia

Egy könyv 1795-ből

A fehérvári Fekete Sas Patikamúzeum most megnyílt kamaraterületén egy házi orvosló könyvecskét láthatunk. Szerzője Veszelszki Antal orvosdoktor, botanikus, gazdasági és méhészeti munkák írója. Sopronban született az 1730-as években és az 1800-as évek elején Vácon halt meg. Könyve két kiadást is megért, 1795-ben és 1801-ben. A 196 oldalas kiadványt Vácon, Máramarosi Gottlieb Antal nyomdájában készítették. A munka teljes címe: Házi orvosságok mellyek Az Emberi testnek különb-különb-féle nyavalyáinak megorvoslá-

sára nem tsak némelly esméretesb Füvek belső, s külső, hanem köz-hasznai is röviden egybe szerkesztetve találhatunk.

„Énekeljete a mi Istenünknek – a ki teremti a Fűvet az emberek szolgálatjára” – ezzel a szoltáridézettel kezdődik a könyv, amely betűrendben tárgyalja a betegségeket az ágyék fájástól a vízkórsáig. A munka orvostörténeti és néprajzi jelentőségét az adja, hogy nem csak felsorolja a betegségeket és el-lenszereiket, hanem igyekszik feltárni a betegségeket előidéző okokat, s a tüneteket is. Ezt követi az ellenszerek – gyógyteák,

fürdők, borogatások – és más gyógymódok leírása. A házi használatra készült orvosló könyvek értékét növeli, hogy az egykori tulajdonosok az üres oldalakra bejegyezték saját családi recipéiket is. Ebben a könyvben 21 kézzel írott házi recipét találunk, többnyire a hajdani tulajdonos, Papp Mihály tollából.

Veszelszki Antal házi orvosló könyve hűen tükrözi kora orvosló tudományát. Racionális és mágikus gyógyító eljárások gazdag tárháza a most bemutatott kis kötet, amelyet Bakó Judit, a dunaújvárosi Intercisa Múzeum munkatársa restaurált.

Szájnak bűdösségéről

Ez másnak nehezebb, mint annak, a kiben vagyon. Okozza ezt néha a fogak között maradtot eledel megveszése, néha a gyomorból fel-ható doh, néha a belső részeken mosogtatván, ha rossz a fog, és ürege vagyon, mivel semmit nem használhat, ki kell vonatni.

Szem-fogyatkozásról

Ha talám betegséged után szemedet fel nem nyithatod, jele, hogy az inak meg-gyengültek, tehát a kaprot, Anethum, és matska-gyökér fűvet Valeriana megszáraztván, és öszve-törvén keverd gyük-tojás fejé-ébe, ruha között kösd reá.Vagy: Angyal-fűnek angelica levét nyomd ki, és midőn meg-tisztul, azzal mosd a szemét. Tobáiban is hasznos ennek porát egyéltetni.

